

Høringsrapport

Dato

2. juni 2026

Ref.

24/00843

Rapport fra høring av NNDs konsesjonssøknad for å eie og drive kombinert lager og deponi for lav- og mellomaktivt radioaktivt avfall (KLDRA) i Himdalen

Innholdsfortegnelse

1	Høring av søknad fra Norsk nukleær dekommisjonering for å eie og drive kombinert lager og deponi for lav- og mellom aktivt radioaktivt avfall (KLDRA) i Himdalen	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Høring av konsesjonssøknaden.....	3
1.3	Høringsmøte	4
2	Høringsuttalelser	4
2.1	Aurskog-Høland kommune	4
2.2	Lillestrøm kommune.....	5
2.3	Statsforvalteren i Oslo og Viken	5
2.4	Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF).....	5
2.5	Eda kommune	6
2.6	Länsstyrelsen Värmland	6
2.7	Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)	6
3	DSAs vurdering av høringsuttalelsene	6
3.1	Statlig konsesjonsinnehaver.....	6
3.2	Tilstanden til KLDRA-anlegget og lukking av pålegg	7
3.3	Fremdrift i NNDs oppryddingsarbeid etter nukleære virksomhet	8
3.4	Konklusjon	8

1 Høring av søknad fra Norsk nukleær dekommisjonering for å eie og drive kombinert lager og deponi for lav- og mellom aktivt radioaktivt avfall (KLDRA) i Himdalen

1.1 Bakgrunn

KLDRA ble åpnet i 1998 og drives i dag av Institutt for energiteknikk (IFE) på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Anlegget eies av Statsbygg.

Staten påtok seg hovedansvaret for å rydde opp etter IFEs atomvirksomhet, og opprettet Norsk nukleær dekommisjonering (NND) i 2018. NND er et nasjonalt organ underlagt NFD. Staten har på tatt seg hele finansieringsansvaret for oppryddingen etter IFEs atomvirksomhet, jf. Meld. St. 8 (2020–2021) «Trygg nedbygging av norske atomanlegg og håndtering av atomavfall». Staten opprettet NND for å følge opp dette ansvaret og sikre en trygg, sikker og forsvarlig dekommisjonering av norske atomanlegg og håndtering av atomavfall. Et viktig steg i dette arbeidet er overføring av eierskap og driftsansvar for atomanleggene med nødvendig personell fra IFE og Statsbygg til NND. En forutsetning for slik overføring er at NND gis konsesjon etter atomenergiloven § 4.

DSA mottok NNDs konsesjonssøknader for atomanleggene i Halden, Kjeller og Himdalen i desember 2022. I august 2023 ga NFD et felles oppdrag til NND og IFE om å utrede en stegvis overføring av nukleær sektor, med anlegg og ansatte, hvor atomanlegget i Halden skulle vurderes overført først, eventuelt sammen med KLDRA Himdalen. Utredningen konkluderte med at en stegvis overføring hadde flere fordeler, særlig ved å bidra til fremdrift i NNDs samfunnsoppdrag, samt bedre ivaretagelse og utvikling av nukleær kompetanse i NND.

DSA ga sin innstilling til konsesjon for Halden-anlegget 4. desember 2024, og ansvaret for å eie og drive atomanlegget i Halden ble overført til NND 1. april 2025. Det neste steget i den trinnvise overdragelsen er DSAs behandling av og innstilling til konsesjon for å eie og drive KLDRA Himdalen.

DSA stilte krav til NND om å oppdatere søknaden om konsesjon for å eie og drive KLDRA Himdalen 1. april 2025. Søknaden måtte oppdateres i lys av erfaringene fra konsesjonsbehandlingen for Halden, og for å sikre at saken er godt nok belyst til at DSA kan ta saken til behandling. Gjeldene konsesjon for KLDRA Himdalen utløper 1. mai 2028.

1.2 Høring av konsesjonssøknaden

DSA skal ifølge forvaltningsloven § 17 påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes. For å sikre grunnlag for egen innstilling og grunnlag for videre behandling og vedtak, har DSA bedt aktuelle berørte parter og interessenter om å komme med en uttalelse til konsesjonssøknaden. DSA la den 16. april 2024 ut på høring de deler av søknaden som er offentlig tilgjengelig og som DSA mente var mest

relevant for berørte parter og interessenter. Høringsbrevet ble sendt til en rekke myndigheter og organisasjoner med svarfrist 15. juli 2024. I tillegg ble høringen offentliggjort på DSAs nettsider, og kunngjort i flere aviser (Romerrikets blad, Indre Akershus blad og Teknisk ukeblad).

Høringsuttalelsene ble sendt til NND for eventuelle merknader 13. august 2024. NND hadde ingen merknader til høringsuttalelsene. Oppsummering av høringsuttalelsene finnes i kapittel 2. Videre er høringsuttalelsene vedlagt denne rapporten i sin helhet.

1.3 Høringsmøte

DSA avholdt et høringsmøte 12. juni 2024 på Thon Hotell Arena i Lillestrøm. Det var også mulig å delta på møtet digitalt, og opptak av høringsmøtet finnes på [DSAs nettsider](#). På møtet deltok 43 personer, inkludert ansatte fra DSA og NND. Etter en innledning av DSA, holdt Aurskog-Høland kommune som vertskommune et åpningsinnlegg. Videre var NND invitert til å presentere sin konsesjonssøknad for Himdalen-anlegget. DSA presenterte sitt arbeid med å behandle søknaden. Etter presentasjonene var det satt av tid til spørsmål fra de fremmøtte og de som deltok digitalt, både til NND og DSA.

2 Høringsuttalelser

DSA mottok syv skriftlige svar på høringen av NNDs konsesjonssøknad for å eie og drive atomanlegget i Himdalen. Høringsuttalelsene er oppsummert i avsnittene under. DSAs vurdering av høringsuttalelsene er gitt i kapittel 3.

2.1 Aurskog-Høland kommune

Aurskog-Høland kommune viser i sin høringsuttalelse til at anlegget og transporten av radioaktivt materiale medfører latent risiko for radioaktive utslipp og andre forurensninger. Kommunen viser blant annet til at DSA i sin rapport etter tilsyn med KLDR A Himdalen datert 19. februar 2024 skriver at «DSA observerte store utfordringer knyttet til vedlikehold og aldringskontroll av anlegget. Tilstanden på anlegget og tilhørende utstyr ble vurdert som ikke forsvarlig.» Kommunen er svært skuffet over at både Staten ved Statsbygg som eier og IFE som konsesjonsinnehaver, ikke har vært sitt ansvar bevisst ved drift og vedlikehold av anlegget. Videre skriver de at det også er kritikkverdig at det har blitt lagret materialer i anlegget i strid med konsesjonen, og at de forutsetter at partene lukker de avvik som er avdekket umiddelbart. Aurskog-Høland kommune viser også til at det i 2021 er målt høyere tritiumnivåer i «aktiv» og «utvendig» kum enn tidligere år, og at det ble funnet lave, men detekterbare tritiumnivåer i springvann på anlegget. Kommunen mener dette kan tyde på at de konstruksjonssvakheter og manglende vedlikehold som er avdekket øker risikoen for lekkasjer til omgivelsene.

Kommunen skriver videre at de prinsipielt ønsker at anlegget legges raskt ned, og at drift frem til 2050 utgjør en løpende risiko for endret bruk og dermed økt risiko for

lekkasjer til omgivelsene. Aurskog-Høland kommune legger til grunn at Staten ved NND, er i bedre stand til å vedlikeholde og drifte anlegget på en forsvarlig måte. Kommunen er allikevel bekymret for at også NND ut fra ressursituasjonen vil nedprioritere aldringskontroll og vedlikehold på grunn av mer risikofylte dekommisjoneringsoppgaver på atomanleggene i Halden og Kjeller. Kommunen forventer at DSA stiller nødvendige krav som sikrer at avvik som kan medføre lekkasjer til omgivelsene oppdages og lukkes slik at risikoen for utslipp i forbindelse med drift av anlegget fjernes. Kommunen ber også måle- og miljørapporter blir løpende tilgjengelig for kommunen og at NND utarbeider og etterfølger rutiner for å holde kommunen løpende orientert om forhold av betydning knyttet til driften.

2.2 Lillestrøm kommune

Lillestrøm kommune skriver i sin høringsuttalelse at mener det er bra at Staten ved NND ønsker å overta KLDRA Himdalen, og at hensikten er at atomavfallet som er lagret og deponert i Himdalen blir tatt inn i arbeidet som har til hensikt å etablere et nasjonalt anlegg for permanent oppbevaring av radioaktivt avfall. Dette synes det også å være bred faglig enighet om, både nasjonalt og internasjonalt. Forankring av dette ansvaret hos en statlig aktør anses internasjonalt som standard for «best practice», det beste utgangspunktet for å oppfylle internasjonale konvensjoner og den beste garantien for langsiktig finansiering og ansvarlighet.

Lillestrøm kommune ønsker også i høringsuttalelsen sin å påpeke at de mener det er uheldig at konsesjon til det nukleære anlegget på Kjeller i Lillestrøm kommune er tatt ut av søknadene som nå er til behandling, og at en søknad om konsesjon til dette anlegget kan ligge flere år fram i tid. Kommunen mener dette er uheldig både fordi selve oppryddingsarbeidet kan bli utsatt, men først og fremst fordi en utsettelse i arbeidet med planlegging og avklaringer av Kjeller-området kan få ringvirkninger for mange andre aktører i nærområdet. Lillestrøm kommune skriver at utvikling av Kjeller-området er svært viktig for kommunen, for virksomhetene som er der i dag og for hele regionen.

Videre skriver Lillestrøm kommune at selv om framdriften på Kjeller ikke er vesentlig for vurdering av søknaden om konsesjon til KLDRA i Himdalen, er problemstillingen viktig for helheten i det nasjonale dekommisjoneringsarbeidet, og at DSA derfor bør være orientert om Lillestrøm kommune sitt syn på dette. Og at kommunen også vil følge opp problemstillingen gjennom dialog med IFE og NND.

2.3 Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ingen merknader til søknaden.

2.4 Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF)

IKFF skriver i sin høringsuttalelse at de prinsipielt hadde ønsket at alle forhold som ble påpekt i DSAs tilsynsrapport ble rettet av IFE før NND tar over anlegget, og ber derfor

DSA følge opp IFE tett slik at dette ikke tar unødvendig tid. Videre skriver IKFF at de samtidig mener det vil være beklagelig om NND ikke får overta KLDRA Himdalen så raskt som mulig, siden NND har fått i oppdrag å rydde opp i det norske avfallet. IKFF skriver også at om det skulle gjenstå noen tiltak, må NND kunne rette disse samtidig som de får konsesjon. IKFF mener dette er viktig for at de ikke skal miste muligheten til å få overført nødvendig personell, og at det er viktig at det er fremdrift i det arbeidet NND er etablert for å utføre.

2.5 Eda kommune

Eda kommune har ingen merknader til søknaden

2.6 Länsstyrelsen Värmland

Länsstyrelsen Värmland har ingen merknader til søknaden.

2.7 Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

SSM har ingen innvendinger mot at konsesjon for KLDRA overføres til NND. Fra et svensk perspektiv er det viktig at dekommisjoneringen av nukleære installasjoner utføres på en strålingssikker måte. SSM er derfor positive til den prosessen som foregår i Norge, der staten suksessivt går inn og tar over ansvaret for dekommisjoneringen og håndteringen av atomavfallet.

3 DSAs vurdering av høringsuttalelsene

DSA mottok syv skriftlige høringsuttalelser i forbindelse med høring av NNDs konsesjonssøknad for atomanlegget i Himdalen. Tre av uttalelsene hadde ingen spesifikke merknader til NNDs søknad. Ingen av høringsuttalelsene er negative til at NND får konsesjon.

Flere av høringsuttalelsene omhandler samme eller tilgrensende tematikk. DSA har gjort en samlet vurdering av disse temaene i avsnittene under.

3.1 Statlig konsesjonsinnehaver

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) er positive til at staten ved NND, suksessivt overtar ansvaret for dekommisjonering og håndtering av atomavfallet. Lillestrøm kommune uttaler at forankring av dette ansvaret hos en statlig aktør anses internasjonalt som standard for «best practice», det beste utgangspunktet for å oppfylle internasjonale konvensjoner og den beste garantien for langsiktig finansiering og ansvarlighet. Aurskog-Høland kommune legger til grunn at Staten ved NND, er i bedre stand enn dagens konsesjonsinnehaver til å vedlikeholde og drifte anlegget på en forsvarlig måte.

DSAs vurdering: DSA vil ved vurdering av konsesjonssøknaden legge vekt på at sikkerheten ved anlegget og aktivitetene som utføres er ivaretatt. En statlig

konsesjonsinnehaver vil ha andre forutsetning for å kunne sikre at det finnes tilstrekkelige finansielle ressurser til drift, lukking og etterdrift av KLDRA.

3.2 Tilstanden til KLDRA-anlegget og lukking av pålegg

Både Aurskog-Høland kommune og IKFF er opptatt av at avvik som ble påvist under DSAs tilsyn om aldringskontroll i november 2023 lukkes umiddelbart. Kommunen viser til at DSA avdekket at det er store utfordringer med vedlikehold og aldringskontroll ved anlegget, og at det i 2021 ble målt høyere tritiumnivåer i «aktiv» og «utvendig» kum enn tidligere år, og at det ble funnet lave, men detekterbare tritiumnivåer i springvann på anlegget. Kommunen mener dette kan tyde på at de konstruksjonssvakheter og manglende vedlikehold som er avdekket øker risikoen for lekkasjer til omgivelsene. Kommunen skriver videre at de prinsipielt ønsker at anlegget legges raskt ned, og at drift frem til 2050 utgjør en løpende risiko for endret bruk og dermed økt risiko for lekkasjer til omgivelsene. De ber også om at måle- og miljørapporter blir løpende tilgjengelig for kommunen og at NND utarbeider og etterfølger rutiner for å holde kommunen løpende orientert om forhold av betydning knyttet til driften.

Aurskog-Høland kommune og IKFF forventer at DSA stiller nødvendige krav i forbindelse med drift av anlegget.

DSAs vurdering: DSA har etter tilsynet i november 2023 hatt tett oppfølging av IFE om lukking av avvikene, og gjennomført et oppfølgende tilsyn i desember 2024. Under tilsynet i desember 2024 observerte DSA at IFE hadde ferdigstilt enkelte tiltak, men at det gjensto flere oppfølgingspunkter for å lukke alle avvikene.

DSA vurderer at selv om det ikke er noen umiddelbar sikkerhetsrisiko knyttet til driften av KLDRA, har det oppstått et betydelig antall spørsmål knyttet til driftssikkerheten og den sikkerhet etter avslutning og stenging av anlegget. På grunn av spørsmålene knyttet til sikkerheten ved anlegget, samt mangler i de eksisterende sikkerhetsrapporten for anlegget, så DSA det som mest hensiktsmessig at IFE som ansvarlig konsesjonsinnehaver for anlegget gjennomfører en periodisk sikkerhetsgjennomgang (PSR, «Periodic Safety Review») for å håndtere disse spørsmålene på en systematisk måte.

DSA ga derfor IFE pålegg om å planlegge for en gjennomføring av PSR for KLDRA i mai 2023. IFE sendte en plan for gjennomføring av en PSR for KLDRA Himdalen 1. november 2023, og DSAs overordnede vurdering var at planen for gjennomføringen ikke var fullstendig eller gjennomførbare. Planen ble derfor ikke akseptert som oppfyllelse av pålegget. DSA mottok en oppdatert plan 31. mars 2025, med dokumentet PSR Plan for KLDRA, Himdalen: Basis Document, utarbeidet av NND og DSA påla IFE å gjennomføre en PSR for KLDRA i mai 2026. Fristen for å levere en PSR er 31. desember 2026.

DSA har til hensikt å videreføre alle pålegg og avvik som ikke er lukket av IFE til NND ved konsesjonsoverføringen til NND, inkludert pålegg om gjennomføring av en PSR for KLDRA.

3.3 Fremdrift i NNDs oppryddingsarbeid etter nukleære virksomhet

IKFF peker i sin uttalelse på at NND har fått ansvaret for opprydding etter Norges nukleære virksomhet, og at konsesjonsoverføringen av KLDRA-anlegget er viktig for fremdriften i dette arbeidet. Videre mener IKFF det er viktig for at NND ikke skal miste muligheten til å få overført nødvendig personell.

Aurskog-Høland kommunen er bekymret for at NND ut fra ressursituasjonen vil nedprioritere aldringskontroll og vedlikehold på grunn av mer risikofylte dekommisjoneringsoppgaver på atomanleggene i Halden og Kjeller.

DSAs vurdering: NND er det nasjonale organet for opprydding og for håndtering av radioaktivt avfall iht. sin hovedinstruks. Etter DSAs vurdering vil konsesjonsoverføring av KLDRA være et viktig steg for å oppfylle NNDs samfunnsoppdrag.

DSA vil påse at konsesjonsinnehaver følger de nødvendige krav og pålegg om aldringskontroll og vedlikehold av KLDRA og føre tilsyn med at dette arbeidet blir prioritert, uavhengig av hvilken virksomhet som er konsesjonsinnehaver.

3.4 Konklusjon

DSA har mottatt nyttige innspill til vår vurdering av søknaden og innspill til vurdering av hvilke vilkår som bør stilles til at konsesjonen ev. kan gis. Etter DSAs vurdering er det ingen av høringsuttalelsene som taler mot at NND kan gis konsesjon for å eie og drive atomanlegget KLDRA i Himdalen.

Vedlegg: Høringsuttalelser - søknad om konsesjon for atomanlegg i Himdalen